

УДК 364-785:316.722

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.1.14>

Катерина КУЛАВА

доктор філософії з соціальної роботи, доцент кафедри соціальної роботи, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, вул. Всеволода Змієнка, 2, м. Одеса, Україна, 65082

ORCID: 0000-0002-5315-1828

Бібліографічний опис статті: Кулава, К. (2026). Соціальна робота та консультування в транскультурному середовищі: теоретико-практичні аспекти кризового втручання. *Ввічливість. Humanitas*, 1, 108–115, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.1.14>

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ В ТРАНСКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КРИЗОВОГО ВТРУЧАННЯ

У статті здійснено теоретичне осмислення особливостей соціальної роботи та консультування в транскультурному середовищі в умовах сучасних кризових викликів, зумовлених війною та міграційними процесами. Розкрито сутність кризи як багатовимірного феномену, що поєднує психологічний, соціальний і культурний виміри, та обґрунтовано необхідність інтеграції підходів кризового втручання і транскультурної чутливості у професійній діяльності соціального працівника. Показано, що сучасні кризові процеси супроводжуються трансформацією соціальних зв'язків, зміною культурного середовища та необхідністю адаптації клієнтів до нових умов життя, що потребує комплексного професійного реагування. Окреслено сучасні професійні виклики, пов'язані з подвійною вразливістю клієнтів, комунікативними бар'єрами, етичними дилемами та підвищеним емоційним навантаженням фахівця. Наголошено, що в умовах транскультурної взаємодії соціальний працівник має враховувати не лише психоемоційний стан клієнта, а й його соціокультурний досвід, ціннісні орієнтири та особливості взаємодії у громаді. Запропоновано інтегративну модель транскультурного кризового консультування, що ґрунтується на принципах культурної чутливості, ресурсної орієнтації, партнерської взаємодії та етичної рефлексії. Визначено, що концептуальним ядром моделі виступає ідентичність клієнта, яка визначає спосіб переживання кризового досвіду та очікування щодо допомоги. Обґрунтовано, що ефективність кризового консультування у транскультурному середовищі забезпечується поєднанням індивідуального, соціального та культурного рівнів підтримки. Визначено практичні орієнтири впровадження запропонованого підходу у діяльність соціальних служб, центрів підтримки внутрішньо переміщених осіб, установ, що працюють із ветеранами та іншими вразливими групами населення, а також у систему професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. Зроблено висновок, що інтеграція принципів транскультурної чутливості у практику кризового консультування сприяє підвищенню ефективності професійної допомоги, зміцненню адаптаційного потенціалу клієнтів та формуванню більш стійких моделей соціальної підтримки в умовах сучасних суспільних трансформацій.

Ключові слова: соціальна робота, кризове консультування, кризове втручання, транскультурне середовище, транскультурна чутливість, ідентичність клієнта, соціальна інтеграція, професійна підготовка.

Kateryna KULAVA

PhD in Social Work, Associate Professor at the Department of Social Work, Odesa I. I. Mechnikov National University, 2 Vsevoloda Zmiiienka str., Odesa, Ukraine, 65082

ORCID: 0000-0002-5315-1828

To cite this article: Kulava, K. (2025). Sotsialna robota ta konsultuvannia v transkulturnomu sere dovyyshchi: teoretyko-praktychni aspekty kryzovoho vtruchannia [Social Work and counseling in a transcultural environment: theoretical and practical aspects of crisis intervention]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 1, 108–115, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.1.14>

SOCIAL WORK AND COUNSELING IN A TRANSCULTURAL ENVIRONMENT: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF CRISIS INTERVENTION

The article provides a theoretical interpretation of the specific features of social work and counseling in a transcultural environment under contemporary crisis challenges caused by war and migration processes. Crisis is conceptualized as a multidimensional phenomenon combining psychological, social, and cultural dimensions, and the necessity of integrating crisis intervention approaches with transcultural sensitivity in professional social work practice is substantiated. It is demonstrated that contemporary crisis processes are accompanied by the transformation of social ties, changes in the cultural environment, and the need for clients to adapt to new living conditions, which requires comprehensive professional responses. The paper outlines current professional challenges related to clients' double vulnerability, communication barriers, ethical dilemmas, and the increased emotional burden placed on specialists. It is emphasized that, in situations of transcultural interaction, the social worker must take into account not only the client's psycho-emotional state, but also their sociocultural experience, value orientations, and the specific features of interaction within the community. An integrative model of transcultural crisis counseling is proposed, based on the principles of cultural sensitivity, resource orientation, partnership interaction, and ethical reflection. It is determined that the conceptual core of the model is the client's identity, which shapes the way crisis experiences are lived through and expectations regarding support are formed. It is argued that the effectiveness of crisis counseling in a transcultural environment is ensured through the integration of individual, social, and cultural levels of support. Practical guidelines for implementing the proposed approach in the work of social services, support centers for internally displaced persons, institutions working with veterans and other vulnerable population groups, as well as in the system of professional training for future social workers, are identified. It is concluded that integrating the principles of transcultural sensitivity into crisis counseling practice contributes to increasing the effectiveness of professional assistance, strengthening clients' adaptive potential, and fostering more sustainable models of social support under contemporary social transformations.

Key words: social work, crisis counseling, crisis intervention, transcultural environment, transcultural sensitivity, client identity, social integration, professional training.

Актуальність дослідження. Повномасштабна війна стала точкою зламу для українського суспільства, адже загострила соціальні проблеми, посилила міграційні процеси та створила нову реальність, у якій питання кризової допомоги й міжкультурної взаємодії набули особливої ваги. Мільйони людей були змушені залишити свої домівки, змінити звичне соціальне середовище, розпочати життя в нових громадах або навіть у нових країнах. Повернення військових до цивільного життя, адаптація внутрішньо переміщених осіб, інтеграція різних культурних груп у межах однієї територіальної громади формують складну систему соціальних викликів, що потребує професійного реагування.

Сьогодні соціальна робота дедалі частіше має справу не лише з окремими життєвими труднощами клієнтів, а з кризами, що поєднують психологічний, соціальний і культурний виміри. Клієнти, які перебувають у стані кризи, водночас можуть переживати втрату соціальних зв'язків, зміну культурного середовища, трансформацію ідентичності та необхідність адаптації до нових норм і правил взаємодії.

Зазначені фактори актуалізують потребу в такій моделі соціальної роботи та консультування, яка враховує не лише механізми кри-

зового втручання, а й особливості транскультурної взаємодії. Без урахування культурного контексту клієнта навіть професійно вибудована допомога може виявитися поверховою або неефективною. Натомість інтеграція принципів транскультурної чутливості у практику кризового консультування створює передумови для більш глибокої, етичної та результативної підтримки.

Саме тому осмислення особливостей соціальної роботи та консультування в транскультурному середовищі в умовах сучасних кризових викликів набуває не лише теоретичного, а й практичного значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному науковому дискурсі проблематика кризового консультування в соціальній роботі активно розробляється як у зарубіжному, так і у вітчизняному науковому просторі. Підвищений інтерес до цієї теми зумовлений зростанням кількості кризових ситуацій у сучасному суспільстві та необхідністю пошуку ефективних моделей професійної допомоги.

Серед зарубіжних дослідників вагомих внесок у розвиток теорії кризового втручання зробив Г. Каплан, який одним із перших систематизував підходи до розуміння кризи як тимчасового порушення адаптації та запропонував модель короткострокового втручання

(Корнева, 2025). Подальший розвиток цієї проблематики пов'язаний із працями А. Робертса, який розробив семиетапну модель кризового консультування, що широко використовується у практиці соціальної роботи.

У вітчизняному науковому дискурсі питання кризового консультування розглядаються в контексті розвитку соціальної роботи як інтегративної професії. Зокрема, О. Губар та О. Белова у своїй праці підкреслюють необхідність поєднання психологічних і соціальних інтервенцій, комплексного підходу до оцінки потреб клієнта та врахування його соціального оточення у процесі надання допомоги (Губар, Белова, 2025).

У дослідженнях К. Кулави здійснено комплексне дослідження ролі кризового консультування як ключового напрямку в системі соціальної роботи, що сприяє формуванню стійкості клієнтів у складних життєвих ситуаціях та підвищенню їх адаптаційного потенціалу (Кулава, 2025).

У науковому дискурсі сформувалися теоретичні підходи, що пояснюють механізми міжкультурної взаємодії та стали підґрунтям для розвитку транскультурної компетентності у сфері соціальної роботи. Зокрема, М. Беннетт обґрунтував модель розвитку міжкультурної чутливості, яка демонструє еволюцію ставлення особистості до культурних відмінностей (Bennett, 1993).

Е. Холл акцентував увагу на контекстуальних особливостях комунікації, що визначають специфіку взаємодії представників різних культур (Бойчук, 2025). Його концепція дозволяє пояснити, як культурні коди впливають на сприйняття інформації, поведінкові моделі та формування довіри у процесі професійної взаємодії.

Зазначені положення, хоча й не були первинно розроблені в межах соціальної роботи, стали теоретичною основою для формування сучасних підходів до консультування в умовах культурного різноманіття.

В Україні питання адаптації соціальної роботи до умов культурної різноманітності активно розробляються у працях Н. Олексюк, А. Камбура, Т. Браніцької та інших (Олексюк, 2018; Камбур, 2025; Браніцька, 2019). Особливу увагу формуванню міжкультурної компетентності фахівців із соціальної роботи

приділяє С. Чернета, яка розглядає її як складову професійної компетентності соціального працівника та трактує як складне багатоконпонентне утворення, що визначає ефективність взаємодії з представниками інших культур (Чернета, 2023). В окремих дослідженнях К. Кулави розкрито специфіку кризового соціального консультування у транскультурному середовищі та акцентовано на його ролі у формуванні стійкості клієнтів і підтримці їх адаптаційного потенціалу (Кулава, 2025).

Водночас питання функціонування кризового консультування в умовах транскультурного середовища потребує подальшого теоретичного осмислення

Метою статті є теоретичне обґрунтування особливостей соціальної роботи та консультування в транскультурному середовищі в умовах кризових ситуацій, визначення практичних орієнтирів інтеграції підходів кризового втручання і транскультурної компетентності у професійну діяльність соціального працівника, а також розроблення інтегративної моделі транскультурного кризового консультування.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному науковому розумінні криза трактується як стан тимчасового порушення психологічної та соціальної рівноваги, що виникає під впливом подій або обставин, які перевищують звичні адаптаційні можливості людини (Корнева, 2025). Криза не є постійним станом, однак у разі відсутності підтримки вона може призвести до дезорганізації поведінки, втрати контролю над ситуацією та соціальної ізоляції

У період активних воєнних дій криза часто має комплексний характер і поєднує особистісний, сімейний і соціальний виміри. Втрата безпеки, вимушене переміщення, руйнування звичних соціальних ролей, невизначеність майбутнього – усе це формує багаторівневий кризовий досвід, який потребує професійного реагування.

Кризове консультування у соціальній роботі розглядається як короткостроковий, структурований процес професійної допомоги, спрямований на стабілізацію емоційного стану клієнта, відновлення його здатності до прийняття рішень та активізацію внутрішніх і зовнішніх ресурсів (Державний стандарт соціальної послуги консультування, 2015).

На відміну від тривалої терапевтичної підтримки, кризове консультування орієнтоване на подолання гострої фази переживання та запобігання поглибленню дезадаптації. Воно передбачає швидку оцінку ситуації, забезпечення безпеки, встановлення довірливого контакту та визначення конкретних кроків підтримки (Губар, Белова, 2025).

У межах цього дослідження транскультурне середовище пропонується розглядати як соціальний простір взаємодії різних культурних груп, що співіснують у межах однієї громади та впливають одна на одну через спільний досвід, комунікацію та соціальні практики.

На відміну від поняття «мультикультурність», яке підкреслює співіснування різних культур, транскультурність акцентує на процесі їх взаємопроникнення, трансформації та формування нових соціальних зв'язків. У сучасній Україні таке середовище формується внаслідок внутрішнього переміщення населення, інтеграції ветеранів, повернення мігрантів, активної міжнародної взаємодії.

У кризових умовах транскультурне середовище стає додатковим чинником впливу на перебіг кризових станів, оскільки культурні відмінності можуть визначати способи переживання втрати, ставлення до допомоги, роль родини та громади у процесі відновлення.

Таким чином, теоретичні засади дослідження ґрунтуються на інтеграції трьох взаємопов'язаних категорій: криза, кризове втручання та транскультурне середовище, що разом формують професійне поле сучасної соціальної роботи.

Повномасштабна війна та пов'язані з нею міграційні процеси суттєво розширили межі професійної діяльності соціального працівника. Сьогодні фахівець працює не лише з індивідуальною кризою клієнта, а з комплексною ситуацією, у якій поєднуються психологічні, соціальні та культурні чинники, що формує нове професійне поле та вимагає гнучкості, міжкультурної чутливості та здатності діяти в умовах невизначеності.

Одним із ключових викликів є ситуація подвійної вразливості клієнта. Людина може одночасно переживати гостру кризу (втрату, травматичний досвід, соціальну дезадаптацію) та перебувати в процесі культурної адаптації до нового середовища.

Для внутрішньо переміщених осіб це означає не лише потребу в психологічній підтримці, а й необхідність інтеграції в нову громаду, налагодження соціальних зв'язків, адаптації до інших норм взаємодії (Жінчин, 2024). У таких випадках кризове консультування має враховувати не лише стан клієнта «тут і тепер», а й ширший соціокультурний контекст його життя. Інакше допомога залишатиметься фрагментарною.

Культурні відмінності впливають на способи вираження емоцій, ставлення до авторитету фахівця, очікування щодо допомоги та меж особистого простору. У кризовій ситуації ці відмінності можуть посилюватися, оскільки людина перебуває у стані підвищеної чутливості.

Неправильна інтерпретація поведінки клієнта, ігнорування його ціннісних орієнтирів або неврахування мовних особливостей можуть призвести до втрати довіри. Саме тому комунікативна гнучкість, активне слухання та вміння уточнювати значення стають ключовими професійними навичками (Сулицький, Швед, 2023).

Робота в умовах культурного різноманіття часто ставить соціального працівника перед складними етичними питаннями. Це може стосуватися відмінностей у поглядах на сімейні ролі, гендерні норми, способи виховання дітей чи прийняття рішень у родині.

Фахівець має знайти баланс між дотриманням професійних стандартів та повагою до культурної ідентичності клієнта. Відсутність професійної рефлексії або несвідоме перенесення власних цінностей у процес консультування може спричинити конфлікти або посилити кризовий стан.

Аналіз сучасних соціальних викликів дозволяє стверджувати, що кризове консультування в умовах транскультурного середовища потребує інтегративного підходу, який поєднує механізми оперативної підтримки з урахуванням культурного контексту клієнта.

У межах цього дослідження пропонується модель транскультурного кризового консультування, що ґрунтується на взаємопов'язаних принципах культурної чутливості, ресурсної орієнтації, партнерської взаємодії та етичної рефлексії. Її концептуальним ядром є визнання того, що криза в умовах культурного різнома-

ніття не може розглядатися поза контекстом ідентичності клієнта, його ціннісних орієнтирів і соціокультурного досвіду.

Культурна чутливість передбачає усвідомлення соціальним працівником власних культурних установок і готовність враховувати вплив культури на спосіб переживання кризи, ставлення до допомоги, роль родини та громади. Йдеться не лише про обізнаність із традиціями чи нормами, а про здатність будувати взаємодію без стереотипізації та нав'язування універсальних рішень.

Водночас модель орієнтує фахівця на виявлення й активізацію ресурсів клієнта. У кризовому стані людина часто сприймає себе як безпорадну, тому важливо не лише стабілізувати її емоційний стан, а й підтримати відчуття суб'єктності. У транскультурному контексті такими ресурсами можуть виступати культурні традиції, підтримка спільноти, релігійні практики, сімейні зв'язки та звичні способи подолання труднощів.

Партнерська взаємодія визначається як формат професійної комунікації, що базується на діалозі та взаємній повазі. Соціальний працівник у цьому випадку не виступає носієм «єдино правильного» рішення, а стає учасником спільного пошуку виходу з кризової ситуації. Вище зазначене зменшує ризик культурних непорозумінь і підсилює активну позицію клієнта.

Не менш важливою складовою є етична рефлексія, яка передбачає постійне усвідомлення власних професійних дій, уникнення упереджень і дотримання принципів поваги до

людської гідності. Саме рефлексивна позиція дозволяє зберігати баланс між професійними стандартами та культурною специфікою конкретної ситуації. Схематично модель представлена у рис 1.

Таким чином, запропонована модель інтегрує психологічний, соціальний і культурний виміри кризового консультування, забезпечуючи його цілісність та адаптивність у сучасному транскультурному середовищі.

Інтегративна модель транскультурного кризового консультування може бути представлена як взаємодія трьох взаємопов'язаних рівнів – індивідуального, соціального та культурного.

На індивідуальному рівні ключовим завданням є стабілізація емоційного стану клієнта, відновлення його здатності до усвідомленого прийняття рішень та підтримка відчуття контролю над ситуацією. Соціальний рівень передбачає відновлення та зміцнення соціальних зв'язків, залучення ресурсів громади, сприяння соціальній інтеграції та включенню клієнта у мережі підтримки. Культурний рівень акцентує на врахуванні ціннісних орієнтирів, норм і моделей взаємодії, що визначають спосіб переживання кризи та ставлення до допомоги.

Важливо підкреслити, що зазначені рівні не функціонують ізольовано. Вони перебувають у постійній взаємодії та взаємозумовленості, формуючи цілісне поле професійної діяльності. Ефективність кризового консультування в транскультурному середовищі залежить від здатності фахівця одночасно враховувати пси-

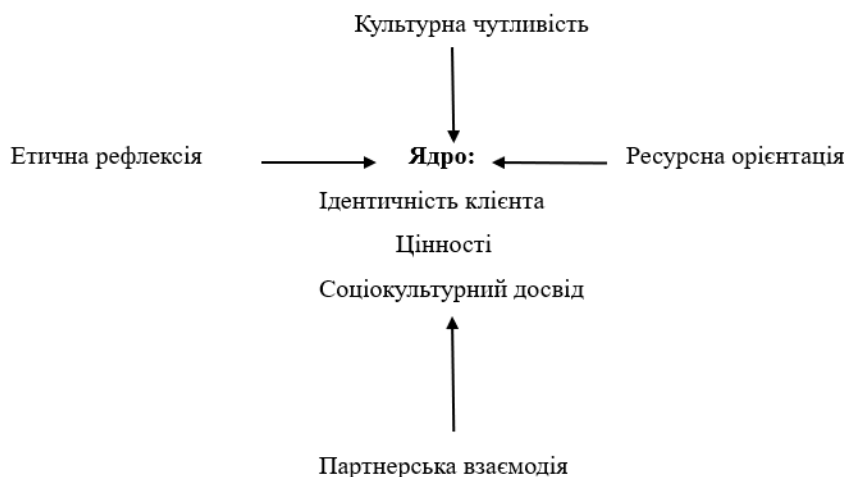

Рис. 1. Інтегративна модель транскультурного кризового консультування

хологічні особливості клієнта, його соціальне оточення та культурний контекст, інтегруючи ці виміри в єдину стратегію підтримки.

Інтеграція принципів транскультурної чутливості у практику кризового консультування потребує системного підходу як на рівні професійної діяльності, так і в межах підготовки майбутніх фахівців.

У практичній діяльності соціального працівника, який здійснює кризове консультування в транскультурному середовищі, важливим є комплексний підхід до оцінки ситуації клієнта. Йдеться не лише про аналіз його психоемоційного стану, а й про врахування ширшого соціокультурного контексту, у якому формується та переживається криза. Культурна ідентичність, попередній досвід взаємодії з соціальними інституціями, особливості сімейних і громадських зв'язків можуть суттєво впливати на очікування клієнта щодо допомоги та на спосіб реагування на професійну підтримку.

Важливим завданням є уточнення запиту клієнта та з'ясування його уявлень про прийнятні форми підтримки (Сулицький, Швед, 2023). У транскультурному вимірі – це дозволяє уникнути непорозумінь і забезпечити більш адресний характер втручання. Ефективність кризового консультування значною мірою залежить також від здатності фахівця залучати ресурси сім'ї, громади чи культурної спільноти, що можуть виступати додатковими джерелами підтримки та сприяти соціальній інтеграції клієнта.

Отже, кризове втручання в транскультурному середовищі має бути спрямоване не лише на стабілізацію емоційного стану, а й на створення умов для подальшої соціальної інтеграції та відновлення активної життєвої позиції клієнта.

Висновки. Отже, сучасні кризові процеси, зумовлені війною трансформують професійне поле соціальної роботи. Криза в умовах транскультурного середовища постає не лише як психологічний стан, а як складний соціокультурний феномен, у межах якого переживання втрати, адаптація та формування нової ідентичності відбуваються одночасно.

Ефективність кризового консультування в соціальній роботі визначається здатністю фахівця інтегрувати механізми оперативної підтримки з урахуванням соціокультурного досвіду клієнта. Запропонована інтегративна модель транскультурного кризового консультування акцентує на ідентичності клієнта як концептуальному ядрі професійної взаємодії та поєднує індивідуальний, соціальний і культурний рівні підтримки, що пронизуються принципами культурної чутливості, ресурсної орієнтації, партнерської взаємодії та етичної рефлексії.

Таким чином, кризове консультування в транскультурному середовищі має розглядатися як цілісна професійна стратегія, спрямована не лише на стабілізацію стану клієнта, а й на підтримку його суб'єктності, соціальної інтеграції та відновлення життєвої рівноваги.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бойчук В.С. Дефініційний аналіз феномену міжкультурної комунікації. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* 2022. Вип. 2 (51). С. 28–31. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.51.28-31>
2. Браніцька Т. Р. Міжкультурна компетентність як важливий чинник професійної діяльності фахівців соціальної сфери. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота».* 1 (44). 2019. С. 18–22. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2019.44.18-22>
3. Губар О., Белова І. Кризове консультування в соціальній роботі: інтеграція психологічного підходу як основи ефективної допомоги клієнтам. *Ввічливість. Humanitas.* 2025. Вип. 3. С. 43–52. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.3.6>
4. Жінчин М. Соціальне консультування в контексті роботи з внутрішньо переміщеними особами. *Ввічливість. Humanitas.* 2024. № 3. С. 40–47. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.3.6>
5. Камбур А. Соціальна адаптація та культурна інтеграція як об'єкти теоретичного аналізу в соціальній роботі. *Ввічливість. Humanitas.* 2025. Вип. 3. С. 66–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.3.9>
6. Корнева А.В. Кризова ситуація як фактор формування адаптаційних стратегій. *Габітус.* 2025. Вип. 71. С. 187–190. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2025.71.33>

7. Кулава К. О. (2025). Роль кризового консультування у формуванні стійкості клієнтів соціальної роботи. *Публічне управління та соціальна робота*. 2025. Т. 1, № 1. С. 54–59. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2025-1-8>
8. Кулава К.О. Кризове соціальне консультування у транскультурному середовищі. Інтеграція науки, освіти та технологій у трансформації суспільства: виклики сучасності та шляхи вирішення : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 27 вересня 2025 р.). Полтава : ЦФЕНД, 2025. С. 158–160.
9. Олексюк Н.С. Професійна підготовка майбутніх фахівців соціальної сфери до роботи в транскультурному середовищі//Підвищення якості освіти: стан, проблеми, перспективи : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Кременець, 7 листопада 2018 року) / за заг. ред. Т.В. Бешок. Кременець: ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2018. С. 99–103.
10. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги консультування: наказ Міністерства соціальної політики України від 02.07.2015 № 678. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15#Text>
11. Суліцький В., Швед О. Консультування в соціальній роботі: навчально-методичний посібник. Київ: Видавничий дім «Вініченко», 2023. 240 с.
12. Чернета С. Міжкультурна компетентність як складова професійної компетентності фахівців із соціальної роботи. *Ввічливість. Humanitas*. Вип. 6. 2023. С. 37–44. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.6.6>
13. Bennett M. J. Toward Ethnorelativism : A Developmental Model of Intercultural Sensitivity. *Education for the Intercultural Experience* / Ed. by R. M. Paige. Yarmouth, ME : Intercultural Press, 1993. P. 21-71 DOI: <https://doi.org/10.1002/9781118783665.ieicc0182>

REFERENCES:

14. Boichuk, V. S. (2022). Definiitsiinyi analiz fenomenu mizhkulturnoi komunikatsii [Definitional analysis of the phenomenon of intercultural communication]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: Pedagogika. Sotsialna robota*, 2(51), 28–31. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.51.28-31> [in Ukrainian].
15. Branitska, T. R. (2019). Mizhkulturna kompetentnist yak vazhlyvyi chynnyk profesiinoi diialnosti fakhivtsiv sotsialnoi sfery [Intercultural competence as an important factor in the professional activity of social sphere specialists]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: Pedagogika. Sotsialna robota*, 1(44), 18–22. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2019.44.18-22> [in Ukrainian].
16. Hubar, O., & Bielova, I. (2025). Kryzove konsultuvannya v sotsialnii roboti: intehtratsiia psikhologichnoho pidkhdou yak osnovy efektyvnoi dopomohy kliientam [Crisis counseling in social work: Integration of the psychological approach as a basis for effective client support]. *Vvichlyvist. Humanitas*, (3), 43–52. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.3.6> [in Ukrainian].
17. Zhinchyn, M. (2024). Sotsialne konsultuvannya v konteksti roboty z vnurishno peremishchenymy osobamy [Social counseling in the context of working with internally displaced persons]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 3, 40–47. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.3.6> [in Ukrainian].
18. Kambur, A. (2025). Sotsialna adaptatsiia ta kulturna intehtratsiia yak obiekty teoretychnoho analizu v sotsialnii roboti [Social adaptation and cultural integration as objects of theoretical analysis in social work]. *Vvichlyvist. Humanitas*, (3), 66–72. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.3.9> [in Ukrainian].
19. Kornieva, A. V. (2025). Kryzova sytuatsiia yak faktor formuvannya adaptatsiinykh stratehii [Crisis situation as a factor in the formation of adaptation strategies]. *Habitus*, (71), 187–190. <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2025.71.33> [in Ukrainian].
20. Kulava, K. O. (2025). Rol kryzovoho konsultuvannya u formuvanni stiikosti kliientiv sotsialnoi roboty [The role of crisis counseling in developing resilience of social work clients]. *Publichne upravlinnia ta sotsialna robota*, 1(1), 54–59. <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2025-1-8> [in Ukrainian].
21. Kulava, K. O. (2025). Kryzove sotsialne konsultuvannya u transkulturnomu seredovyshchi [Crisis social counseling in a transcultural environment]. In *Intehtratsiia nauky, osvity ta tekhnolohii u transformatsii suspilstva: vyklyky suchasnosti ta shliakhy vyrishennia: materialy Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii* (pp. 158–160). Poltava: TsFEND [in Ukrainian].
22. Oleksiuk, N. S. (2018). Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv sotsialnoi sfery do roboty v transkulturnomu seredovyshchi [Professional training of future social sphere specialists for work in a transcultural environment]. In T. V. Beshok (Ed.), *Pidvyshchennia yakosti osvity: stan, problemy, perspektyvy: materialy I Vseukrainskoi naukovopraktychnoi internet-konferentsii* (pp. 99–103). Kremenets: VTs KOHPA im. Tarasa Shevchenka [in Ukrainian].
23. Pro zatverdzhennia Derzhavnogo standartu sotsialnoi posluhy konsultuvannya: nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 02.07.2015 № 678 [On approval of the State Standard of social counseling service: order of the Ministry of Social Policy of Ukraine dated 02.07.2015 No. 678] (2015). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15#Text> [in Ukrainian].

24. Sulitskyi, V., & Shved, O. (2023). *Konsultuvannia v sotsialnii roboti: navchalnometodychnyi posibnyk* [Counseling in social work: educational-methodological manual]. Kyiv: Vydavnychi dim "Vinichenko" [in Ukrainian].
25. Cherneta, S. (2023). Mizhkulturna kompetentnist yak skladova profesiinoi kompetentnosti fakhivtsiv iz sotsialnoi roboty [Intercultural competence as a component of professional competence of social work specialists]. *Vvichlyvist. Humanitas*, (6), 37–44. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.6.6> [in Ukrainian]
26. Bennett, M. J. (1993). Toward Ethnorelativism : A Developmental Model of Intercultural Sensitivity. In R. M. Paige (Ed.). *Education for the Intercultural Experience* (pp. 21-71). Yarmouth, ME : Intercultural Press. <https://doi.org/10.1002/9781118783665.ieicc0182>

Дата першого надходження статті до видання: 27.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 05.05.2026